

НАУЧНА РЕЦЕНЗИЯ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“. Основание за написване: чл. 70 от Правилника за развитие на академичния състав в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов; Решение на Факултет „Финанси“, ПРОТОКОЛ №3/28. 11. 2025 г. и ЗАПОВЕД №1299 Свищов, 01 Декември 2025 г. на Ректора на Стопанска академия "Д. А. Ценов" – Свищов)

КАНДИДАТ Докторант D010219207 БОРИС БОЯНОВ СТОЕВ, редовна форма на обучение по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Финанси)“

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ Доцент д-р МАРИН СТЕФАНОВ МАРИНОВ

ДИСЕРТАЦИЯ НА ТЕМА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕБИТОРСКАТА ЗАДЛЪЖНЯЛОСТ НА ФИРМИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ИЗГОТВИЛ
РЕЦЕНЗИЯТА

Професор д-р Сава Христов Димов
Бургаски свободен университет
Програмен съвет по финанси и счетоводство

Авторът на научната рецензия оценява всеки раздел от 0 до 10 точки

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

0 - 10

Обхватност и обем. Дисертационният труд е в обем на 206 стандартни страници. Той е автентичен и представлява собствена научна продукция на автора. Дисертацията съдържа, както следва: Въведение, Три глави, Заключение, Приложения, Библиография. На страница 206 е представена Декларация за оригиналност на дисертационния труд. Необходимо е да се подчертае, че изследването на автора има практическа насоченост, която включва: 1) Анализ на платежоспособността на българските публични дружества (с. 90-104, 15); 2) Анализ на ликвидността на българските публични дружества (105-114, 10); 3) Анализ на обръщаемостта на активите на българските публични дружества (115-127, 13) на 7 публични акционерни дружества – „Шелли Груп“ АД, „Спиди“ АД, „М+С Хидравлик“ АД, „Велграф Асет Мениджмънт“, „Холдинг Варна“ АД, „Градус“ АД, и „Стара Планина“ Холд АД, „Инвестиционна Компания Галата“ АД за а 2020, 2021, 2022 и 2023. Авторефератът е конструиран правилно, според техническите изисквания. Той отразява основните моменти на авторовата дисертация. Неговият обем е 36 страници, както следва: обща характеристика и основно съдържание; насоки за бъдещи изследвания; справка за научните и научно-приложни проноси; списък на публикациите; справка за съответствие с минималните изисквания и декларация за оригиналност.	10
Логическа обоснованост на използваната структура. Авторовото изследване е изградено по логически обоснована схема, която включва: "Концептуална рамка на дебиторска задлъжнялост – Методологически инструментариум за анализ – Емпиричен анализ на определени индикатори (платежоспособност, ликвидност и обръщаемост на активите) на български публични дружества"	10
Библиография, стил на цитиране и препратки. Библиографията включва 89 източника – монографии, студии, статии, сборници и web-сайтове и други източници. Тя обхваща 51 източника на английски език (57%); 30 на кирилица (34%) и 8 финансови отчети (9). Библиографията е цитирана коректно в дисертационния труд.	8
Приложения за допълнение на факти и хипотези. Оформено е автентично авторово приложение, което обхваща: 8 Приложения на изследвани дружества: съответно Баланс; Отчет за приходи и разходи; Отчет за паричните потоци. (8 на брой, с. 149-196). Смятам, че това е една от силните страни на научното изследване.	10
УВОД/ВЪВЕДЕНИЕ	

Актуалност и значимост на изследваната проблематика. Авторът посочва тези компоненти на изследването на с. 5 от Дисертацията и с. 4-5 от Автореферата.	9
Предмет (анализа на състоянието и проблемите, свързани с дебиторската задлъжнялост), обект (управлението на дебиторската задлъжнялост на предприятията), цел и задачи на научното изследване. Те се дефинират на страници 5-6 от дисертационния труд. Поставени са за разрешаване 6 научни задачи.	10
Авторът защитава научно-изследователска теза: "Инструментариумът на оперативния финансов мениджмънт, включващ моделите за обръщаемост, ликвидност и платежоспособност, представлява подходяща методологическа рамка за управление на дебиторската задлъжнялост в българските публични дружества" (с. 5 от Дисертацията)	8
Ограничения при разработване на научното изследване. Аprobация на дисертационния труд. Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита на заседание на катедра „Финанси и кредит“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. (Посочени в Автореферата, с. 8).	5
Използвани математико-статистически, симулационни, вероятностни и други методи. За целите на изследването се използват научноизследователските методи: сравнителен анализ, анализ на тенденции, индуктивен и дедуктивен метод, наблюдение, коефициентен анализ, дескриптивен метод и други.	8
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧНО И НОРМАТИВНО ИЗСЛЕДВАНЕ	
Познаване и разбиране на основните факти, концепции, аксиоми и методология – с успех демонстрирано от авторите изследвания в първа, втора и трета глава.	10
Критичен анализ на основните литературни източници – ярко е изразено в първа глава: 1. Преглед на специализираната литература в областта на дебиторската задлъжнялост. 2. Ключови характеристики на дебиторската задлъжнялост.	10
Валидност на приложените методи за събиране и обработка на информацията – при тълкуване на приложените коефициенти; и тяхното конкретно изчисляване.	10
ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ	

1) Необходимост от разработване на професионална методика за индикаторите за анализ на дебиторската задлъжнялост през призмата на: платежоспособността; ликвидността и обращаемостта на активите. В този контекст са изведени новаторски авторови разработки. 2) Задължително трябва да се отбележи, докторантът Борис Стоев изчислява реални данни за най-ликвидните български публични дружества, част от борсовия индекс BG TR30. 3) Авторът прави анализ на получените резултати (по години и средно за периода), като посочва критичните параметри на изчисленията, предимства и недостатъци. 4) Резултатите са представени СПОЛУЧЛИВО в авторови таблици и схеми, в трета глава на изследването.	10
По темата на дисертационния труд, авторът публикува 2 статии и 1 доклад, както следва: 1. Стоев, Б. (2025) Управление на кредитния риск: стратегически подходи към дебиторската задлъжнялост в публичните дружества. Списание Народно стопански архив, бр. 3, 68-84 (17) 2. Стоев, Б. (2025) Теоретични основи на управлението на дебиторската задлъжнялост в публичните компании: съвременни концепции и подходи. Списание Диалог, бр. 3, 46-57 (12) 3. Стоев, Б. (2021) Теоретични основи на дебиторската задлъжнялост. Сборник с научни изследвания от годишна конференция на Стопанския факултет на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, 175-178 (4) Общо: 33 страници, 16.02% от Дисертацията. б. Наукометричните индикатори за изпълнение на минималните национални и допълнителни изисквания са: - Национално изискване в брой точки: 30 - Общ сбор точки: 30 Изпълнение: 100%. Декларирано са 3 участия в научни форуми.	10
Разработване на автентична авторова методика за научно изследване на дебиторската задлъжнялост.	10
Конкретност и приложимост на изводи и препоръки. Адекватни авторови изводи са изведени в Заключение. Прави добро впечатление, че докторантът отчита доказването тезата на разработката и на три авторови хипотези. (144-146).	10
ПЛАГИАТСТВО И КОПИРАНЕ	
Плагиатство и използване на практиката "copy & paste". - Не съм установил посочената неетична практика. - Не е приложен доклад от определен софтуер - верификация за плагиатство. - Определено се откроява авторовия подход при обработка на цифрови данни от финансовите отчети на анализирани публични дружества.	9

Копиране на тестове без използване на източници - не е констатирано.	10
Използвана система за библиографско цитиране и препратки. Използван е установен от Стопанска академия "Димитър Апостолов Ценов" - Свищов библиографски стандарт APA Formatting and Style Guide (7th Edition: American Psychological Association) и негов генератор - Free APA Citation Generator [Updated for 2025] - MyBib.	10
СТИЛ НА ПИСАНЕ И ФОРМАТ	
Правопис и пунктуация.	10
Научна терминология.	10
Визуализация на използвани данни (таблицы, диаграми и фигури) - видими както в основната част на дисертационния труд, така и в приложенията.	10
Цялостно оформление на авторовото изследване (външно и вътрешно) - много акуратно, с необходимата прецизност и точност.	10
ОСНОВНИ ПРИНОСНИ МОМЕНТИ	
Освен обособените от автора приноси моменти, бих искал да отбележа, че те могат да се конкретизират в следните по-важни направления: 1) Авторът прави критически обзор на емпиричните изследвания в областта на дебиторската задлъжнялост и очертава важни финансови зависимости, влияещи върху рентабилността, ликвидността, управлението на риска и кредитната политика. 2) Докторант Стоев на базата на свои и чужди изследвания, разработва методологически инструментариум за оценка и анализ на дебиторската задлъжнялост по определени финансови индикатори. В този контекст, той предлага и адекватна корпоративна политика за управление на дебиторската задлъжнялост. 3) В основата на тълкуване на резултатите от финансовите коефициенти се посочват техните критични параметри и практически отношения. Предлагат се решения за: оптимизиране на кредитната политика, съкратен срок за събиране на вземанията, инструменти за управление на риска и мониторинг на финансовите коефициенти. 4) Дисертантът посочва някои предизвикателства при управлението на дебиторската задлъжнялост в българския контекст. Те са свързани със законодателни, пазарни, организационни, информационни, поведенчески и управленски проблеми. В този контекст се посочват възможности за усъвършенстване управлението на дебиторската задлъжнялост. 5) Прави силно впечатление, че докторант Стоев се основава на използването на ERP системи, като SAP, Oracle NetSuite, Microsoft Dynamics 365 и Infor, които предлагат пълна функционалност за управление на дебиторска задлъжнялост. Авторът разчита и на използване на изкуствен интелект (artificial intelligence, AI) и машинно обучение (machine learning, ML) за прогнозиране на поведението на клиентите и идентифициране на рискове.	10

Достигнати автори заключения, вследствие на тествани работни хипотези . Такива са доказани и посочени в заключителната част на изследването.			10
ОЦЕНКА НА РЕЦЕНЗЕНТА:	6	Брой получени точки:	237

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ		Максимум 250
Гранични точки за оценяване (по-голямо от:)	Скала от-до (%)	Оценка
200	80-100%	Отличен (6)
150	60-79%	Много добър (5)
112,5	45-59%	Добър (4)
87,5	35-44%	Среден (3)
	<34%	Незадоволителна (2)

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ

1) Сериозни критични бележки, препоръки и забележки към дисертационния труд нямам. Убеден съм, че авторовото изследване е напълно завършено. То отговаря на изпълнението на всички наукометрични индикатори и законови документи за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по съответната област и професионално направление.

Според критериите за оценяване в рецензията, той акумулира 237 точки от 250, което е 94.8% от максималната граница, +18.5% над граничната скала за най-високата оценка.

2) Бих желал да поставя и един въпрос, а именно: Бихте ли могли да посочите свои аргументи в подкрепа на тезата, че разработената от вас методология за оценка и анализ на дебиторската задлъжнялост е добре да се изучава при обучение, сертифицирано от CFI (Corporate Finance International)?

ФИНАЛНО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На заключителното заседание на научното жури на 05 Март 2026 г. с академична **убеденост и категоричност** ще гласувам с **“ДА”** за присъждане на образователна и научна степен **“доктор”** (по икономика) на докторант **БОРИС БОЯНОВ СТОЕВ** по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси), област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика.

Дата: 24 Януари 2026 г.

Автор: професор д-р Сава Димов